

מראי מקומות - יבמות

צב:

בחי"ל, א"כ עכ"פ לדינא צריך לסבור כר' המנונא דאסורה ליבם, ואולי יש לחלק בין איסור ליבמה ובין הדין דהויא כערוה, וצ"ע בכל זה).

ג. או לאחר שיחלוץ לך יבמיה, אינה מקודשת כ' הרשב"א בקידושין (סב), דלפי שמואל דס"ל דבענייתנו יבמה לשוק צריכה גט, א"כ משנה זו ר"ע היא דס"ל דודאי אינה מקודשת ביבמה לשוק, אבל לרבנן מקודשת מספק, דאולי הי' כבר שייך לקדשה כשהיתה יבמה לשוק, א"כ אולי הוי כמו מקדש לאחר ל', ומקודשת. וכן ע' ברמב"ם (אישות ז, טו), שכ' "האומר ליבמה הרי את מקודשת לי בזה לאחר שיחלוץ לך יבמיה, הרי זו מקודשת, הואיל ואילו קידשה עתה, היו קידושין תופסין בה מספק". וכ' המגיד משנה דכוונת הרמב"ם היא דמקודשת מספק, וכדברי הרשב"א. אבל הכסף משנה כ' דמלשון הרמב"ם לא משמע כן, אלא דבאמת מקודשת קידושין גמורים, וביאר "משום דכיון דעכשיו נמי תפסי בה קידושין מספק, לא הוי דבר שלא בא לעולם, וכיון דחשיבא דבר שבא לעולם, כשהוא מקדשה עכשיו שיחולו הקדושין לאחר שיחלוץ לה יבמה, שפיר דמי". ולכאנ' דבריו תמוהים, איך שייך שיחולו הקידושין בתורת ודאי, הלא הוי ספק דבר שלא בא לעולם. וכ' הקרן אורה דכיון דהחסרון של דבר שלא בא לעולם הוא משום שיש חסרון בסמיכות דעת של הקונה והמוכר, א"כ הכא דיש בה "קצת קידושין" גם עכשיו, סמכא דעתה שפיר, ולאחר שיחלוץ הוי קידושין גמורים. וע"ע בחי' ר' שמעון (גיטין ס"ו ו', ד"ה ועפ"ז הי' מקום) מש"כ בביאור דברי הרמב"ם.

ד. אי לאו דדלאי לך חספא, מי משכחת מרגינתא תותי' פרש"י, אי לאו דאמרי לך, לא הוית מסיק אדעתך דטעמא משום דלא תפסי בה קידושין השתא, אלא משום דאין מקנה דבר שלא בא לעולם, ואפי' אם בידו לעשותה עכשיו. והק' הריטב"א, למה זה חשיב מקנה דבר שלא בא לעולם, הרי כיון שהוא יכול לקדשה עכשיו, א"כ לכאנ' הוי ממש כמקדש אשה לאחר ל', דמהני לכ"ע. ותני' דשאני הכא דאשתני גופה ודינה בינתיים, דגירה או נשתחררה או יצאה לשוק.

א. דא"ר המנונא, שומרת יבם שזינתה, אסורה ליבמה כ' החזון איש (אה"ע ט"ו, י"ב), "יש להסתפק אם הוא תנאי במצות יבם, כיון דאישות דאחוהי קא ירית, וכיון שזינתה, שפגמה אישות דאחוהי במידי שנאסרה עליו בחייו, גם השתא נפגמה אישותה, ולא אמרה תורה ליבם בכה"ג, או דלמא, דכח זיקת יבמין ג"כ, כיון שזינתה ונאסרה ליבם, שתהא אסורה משום איסור טומאה שבסוטה, ונפק"מ שאסורה גם לבועל ולכהונה ולתרומה".

ב. ואי בעית אימא, לעולם כדאמרן מעיקרא... דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדה"י דהיינו, לעולם לית ל' לר' המנונא, ומה שאסורה ליבם הוא רק משום דמחלפא, וכו'. והק' הריטב"א בשם תוס', איך שייך לומר דבר לא ס"ל כר' המנונא, הא ס"ל לרב דאין קידושין תופסין ביבמה, וא"כ לכאנ' הוי כערוה, ואי' בסוטה (יח) דמאן דס"ל התם דשומרת יבם אסורה ליבם ר"ע הוא, דס"ל דאין קידושין תופסין בחי"ל, ומשוי לה כערוה. וכ' הריטב"א דמה דאי' התם דכר"ע הוא, זהו משום דס"ל לר"ע דיש ממזר מחייבי לאווין, ואולם כאן, הגם דס"ל לרב דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק, מ"מ אין הולד ממזר, ולכן אינה כערוה ממש, ושפיר יכולין לומר דמותרת ליבם. ומה דס"ל לר' המנונא דאסורה ליבם, אינו משום דהוי כערוה, ובאמת יכול ר' המנונא לסבור דקידושין תופסין ביבמה לשוק, ומה דאסורה לבעל אם זינתה, היינו משום דס"ל דשומרת יבם כיון דאגידא ב' במקום בעל קאי, ודינה עם היבם כדינה עם הבעל לאוסרה עליו בזנות.

אולם ע' בתוס' בסוטה (יח: ד"ה שומרת) דכ' דס"ל לר' המנונא דכיון דאמרי' דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק, אלמא דקרא משוי לה כערוה, דלא תפסי בה קידושין משום דאגידא ב', וא"כ הויא כארוסתו שזינתה. ולדבריו הדרה קו' הריטב"א כאן לדוכתי', מה שייך לומר דבר לא ס"ל כר' המנונא, הרי כיון דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק, א"כ לכאנ' הוי כערוה. (ולכאנ' יש להק' כן גם על רש"י לעיל (מט:)) דס"ל דבאמת יש ממזר מיבמה לשוק לש"י רב, א"כ איך שייך לומר דלא ס"ל כר' המנונא (ואפי' אם ס"ל דממזר הוא משום דס"ל כר"ע דאין קידושין תופסין